

KEKULÉ TE GENT (1858-1867)

Op 16 november was het precies 125 jaar geleden dat de beroemde scheikundige August Kekulé, zo pas benoemd tot Professor aan onze Universiteit, hier zijn eerste college hield.

Wij maken graag van deze gelegenheid gebruik om deze boeiende figuur even te belichten, want de grote meerderheid der Gentenaars kent niet eens zijn naam, en onder dezen die zijn naam wèl kennen zijn er slechts weinigen die weten wie die man nu feitelijk was en wat hij hier gepresteerd heeft.

August Kekulé werd geboren te Darmstadt op 7 september 1829. Zijn vader die veel relaties heeft in de architectenwereld, stuurt zijn zoon (die een uitgesproken begaafdheid bezit voor de wiskunde) naar Giessen om aldaar het beroep van architect aan te leren. Maar, zoals nog meer gebeurt (en niet altijd ten onrechte) : vader wikt, maar zoon beschikt. August woont er een les bij van de beroemde Liebig die niet alleen een groot scheikundige was, maar eveneens een bijzonder knappe leraar. Passer, tekenplank en al wat er bijhoort worden in de hoek gegooid en August werpt zich met volle overgave in de scheikunde.

Blijkbaar met succes, want nog geen 30 jaar oud is hij geaggregeerd Professor aan de Universiteit van Heidelberg en heeft hij zich al een solide reputatie opgebouwd wegens de publicatie van diverse studies van hoog wetenschappelijk niveau.

Wij laten Kekulé even achter in Heidelberg en komen terug naar Gent. De titularis van de leerstoel Scheikunde aan onze universiteit was Professor Daniël Mareska.

Geboren in Gent in 1803 had hij in 1826 de graad behaald van Dr. in de Wis- en Natuurkunde aan de Universiteit van Luik. Hij behaalt hier zijn diploma van Dr. in de Geneeskunde in 1830. Vanaf 1835 onderwijst hij de Scheikunde, maar is tevens zeer actief op het medisch vlak en wanneer de dag van vandaag de naam Mareska ons familiair in de oren klinkt, is dit zeker niet omdat hij hier de scheikunde gedoceerd heeft, maar wegens zijn pionnierswerk op het gebied van de sociale geneeskunde. Zijn auditorium en zijn laboratorium waren gelegen op de eerste verdieping van de binnenkoer van de oude universiteit in de Lange Meire. De basis van zijn onderwijs was een uit het Duits vertaalde "Cours de Chimie Organique" van Wöhler.

Mareska sterft op 31 maart 1858. Het onderwijs in de scheikunde wordt voorlopig voortgezet door H. Valerius voor de organische chemie en door F. Donny voor de anorganische.

Auguste Kekulé. Foto Stadsarchief.

Stelt zich het probleem van de definitieve opvolging van Mareska. Dit was een aangelegenheid die indertijd volledig onder de bevoegdheid viel van de Minister van Binnenlandse Zaken, Charles Rogier. Rogier denkt onmiddellijk aan de eminentste scheikundige die ons land op dit ogenblik bezit : Jean-Servais Stas, Professor van Scheikunde aan de Militaire School, "Commissaire des Monnaies", Directeur van de Klasse der Wetenschappen van de Koninklijke Academie, expert en lid van talrijke commissies. Hij was een bekend figuur in regeringskringen. Alhoewel Stas vereerd is door dit aanbod, meent hij toch het niet te kunnen aanvaarden. Een van de voornaamste redenen zal wel geweest zijn dat zijn persoonlijk laboratorium in Brussel, dat hij op eigen kosten ingericht had, hem te nauw aan het hart lag om het te verlaten.

Stas, die het volledig vertrouwen van Rogier geniet, gaat nu een uiterst belangrijke rol spelen bij het vinden van een geschikte kandidaat. Hij wil het hoger wetenschappelijk onderwijs in België vernieuwen (iets waar het trouwens de grootste behoefte aan had) en pleit er voor de kandidaat te gaan zoeken onder jonge en veelbelovende buitenlandse scheikundigen.

Stas, die door Rogier met een informatieopdracht wordt belast, maakt er onmiddellijk werk van. Het ontbreekt hem niet aan relaties, hij is goed geïntroduceerd en zelf is hij goed gekend in internationale wetenschappelijke kringen.

Hij schrijft een reeks brieven aan de meest gekende scheikundigen van die tijd om hun te vragen of zij onder hun oud-studenten geen elementen kennen die beschikken over de nodige kwaliteiten om de openstaande functie te vervullen. Zo aan Dumas te Parijs, Magnus te Berlijn, von Liebig te München, Wöhler te Göttingen en nog anderen.

Hij wijst er in zijn brieven op dat hij in ons land niemand kent die al de gestelde voorwaarden vervult. Zonder andere nationaliteiten a priori te willen uitsluiten, gaat zijn persoonlijke voorkeur uit naar een Duitse geleerde, op voorwaarde dat hij voldoende het Frans beheerst om de colleges in die taal te kunnen houden.

Hij motiveert in zijn brieven waarom hij heil zoekt in het buitenland. Hij schrijft dat het chemie-onderwijs alhier veel te wensen overlaat, dat er in geen enkele instelling sprake is van echt wetenschappelijk onderwijs. Het onderwijs is uitsluitend gericht op de examens die de studenten zullen ondergaan. Dan nog, studenten in de geneeskunde, het mijnwezen en de burgerlijke bouwkunde.

Echte scheikundigen worden hier niet gevormd, er bestaat heden in België geen enkele scheikundige die bekwaam is om een organische analyse te doen.

Wöhler stelt een van zijn oud-studenten voor : Limpricht, Professor aan de Universiteit van Göttingen, die schijnt te beschikken over al de nodige kwaliteiten; maar Limpricht kan geen genoegen nemen met het loon dat aangeboden wordt door de Belgische Staat.

Een andere candidaat, zowel aanbevolen door von Liebig, als door Magnus en door Bunsen, is Kekulé.

In een rapport aan Rogier spreekt Stas met veel lof over Kekulé met wie hij een lang onderhoud gehad heeft : hij is jong en volledig toegewijd aan de wetenschap. Ik weet zeker dat hij zeer goed doceert, hij heeft een groot aantal leerlingen gevormd waaronder verschillende zelf reeds merkwaardige studies gemaakt hebben over de chemie.

Zijn moraliteit is volledig gewaarborgd (dit was één van de gestelde eisen), hij heeft redelijk lang in Parijs verbleven en drukt zich voldoende gemakkelijk uit in het Frans om onmiddellijk de taak van Professor te kunnen opnemen.

De benoeming van professoren was een zaak die toen veel vlotter verliep dan nu het geval is. De voornaamste reden zal wel geweest zijn dat er in die tijd geen vertragingen ontstonden door partijpolitieke touwtrekkerijen in de coulissen.

Na de principiële toestemming van Rogier, schrijft Stas einde september een brief naar Kekulé om hem te vragen dit ambt te willen aanvaarden. Hij vestigt er nogmaals de aandacht op dat ons land een gunstige positie bekleedt op het gebied van de industriële ontwikkeling en van de kunsten, maar dat een wetenschappelijke geest hier totaal ontbreekt. Hij schrijft dat hij persoonlijk zeer gelukkig zou zijn Kekulé in België te zien waar zijn wetenschappelijke reputatie een luister zou betekenen voor het Staatsonderwijs.

Ik weet niet welke religie u beleidt, schrijft Stas, maar ik kan u verzekeren dat wij hier genieten van de meest volledige en absolute vrijheid van geloof.

En als laatste argument : ik vergat u te zeggen dat Gent een mooie grote stad is, machtig door zijn fabrieksrijverheid : spinnerijen, katoendrukkerijen, verwerijen, enz.

De brief van Stas moet wel overtuigend geweest zijn - alhoewel mag aangenomen worden dat het vroeger persoonlijk contact het terrein goed voorbereid zal hebben - want nauwelijks één week na het versturen van de brief van Stas, ondertekende Leopold I de benoemingsacte : "Léopold, Roi de Belges, A tous présents et à venir, salut, vu les articles etc. etc. Nous avons arrêté et arrêtons :

Article 1r : Le Sieur Kekulé, Frédéric Auguste, Docteur en Sciences, actuellement agrégé à l'Université de Heidelberg, est nommé professeur ordinaire à la faculté des Sciences à l'Université de Gand.

De verdiepingen van het laboratorium van Kekulé. Foto : Centrale Bibliotheek R.U.G.

Il donnera le cours de chimie inorganique et organique, etc.
Donné à Bruxelles, le 8 octobre 1858.”

Het zou getuigen van weinig realisme te veronderstellen dat deze benoeming geen reacties zou hebben uitgelokt. Ze kwamen er, in een deel van de pers, en zéér hevig zelfs, tegen de Regering en tegen Stas. De grote zonde was natuurlijk de benoeming van een vreemdeling. Ernstige argumenten waren volledig afwezig. De journalisten kwamen met het grappige argument aandraven dat ze nog nooit van Kekulé gehoord hadden. Dit bewees natuurlijk niets tegen Kekulé, het getuigde enkel van de onwetendheid van deze journalisten, want in wetenschappelijke kringen was Kekulé lang geen onbekende meer. Maar waar de politiek binnentreedt, daar gaat de rede buiten.

Kekulé arriveert in onze stad in november en houdt zijn eerste college op 16 november 1858.

Wat vindt hij hier bij zijn aankomst ? Wij kunnen het hem best zelf vragen. Hij vertelt het in een brief die hij schrijft een 3-tal weken na zijn aankomst aan zijn vriend Weltzien.

“Ik richt mijn eerste epistel aan het Vaderland aan u, aangezien het voor mij een ware behoefte is te schelden op de plaatselijke universiteits- en laboratorium-waandoelen.

Na mijn aankomst heb ik hier 14 dagen de stad doorkruist om een logement te vinden, iets wat hier zeer moeilijk is, aangezien dit niet aangekondigd wordt in de dagbladen, noch aangeplakt wordt aan de huizen. Na uitgeweid te hebben over het gemis aan comfort van de huizen en hun gebrekkige verwarming, vervolgt hij (wij geven hier slechts fragmenten) : “Het hoogtepunt van dit alles is evenwel de Universiteit en daarin het laboratorium. De Universiteit is uiterlijk een paleis, binnenin is enkel maar gebrek aan ruimte. De afdeling Scheikunde met zijn laboratorium van 8m. op 8 komt er relatief nog goed van af.

Naast mij huist Prof. Poelman met zijn studenten in de Anatomie in echte zolderkamers. Langs de andere zijde gaat het eveneens zo met de Mineralogie; van uit het venster heeft men zicht op een soort hondenhok, een duister hol in hetwelk de studenten van de “Ecole du Génie” de chemische manipulaties onderwezen worden.

In het laboratorium heb ik alles in de mooiste toestand gevonden, dat wil zeggen blank gepoetst en in prachtige orde aangetroffen en ik heb er de oorzaak van gevonden : de knecht is er op gedresseerd alles waar men juist mee gewerkt heeft onmiddellijk op te ruimen.

Tegen de muren staan prachtige glazen kasten met menigvuldige verouderde apparaten en met flessen en bokalen van honderd verschillende vormen met preparaten. Onder deze preparaten is evenwel (met uitzondering van een enkel kristal nikkelsulfaat, een beetje silicium en ongeveer 1 K^o kalium) niets dat ook maar in enigermate bruikbare toestand is. De apparaten beperken zich tot 1 Soleil's saccharimeter, een gebroken Thilorier en een nog niet gemonteerde Regnault, een slijpsteen en 2 trommels om meel te builen niet te vergeten.

In glas is er eveneens een mooie voorraad : een trechter met een hoek van 12°, geen enkele kolf, ongeveer 6 bechers die Mareska x jaren geleden “van een reis” heeft meegebracht en die men sindsdien, uit heilige schrik om ze te breken, nooit gebruikt en die men bewaart als een rareteit in een collectie.

Ik vond één reageerbuisje (ik overweeg om het aan een museum te schenken), maar ik ben er in geslaagd er nog 11 te kunnen aankopen in de stad. Een kurkboor en een kurktang hebben hier algemene verbazing opgewekt.

De Gentse Stéphanie Drory met wie Kekulé trouwde in 1862. Foto : Centrale Bibliotheek R.U.G.

Auguste Kekulé ten tijde van zijn huwelijk - 1862 Foto Centrale Bibliotheek R.U.G.

Stelt zich de vraag : "Was, wie, wo und wann haben die Leute hier gearbeitet ?"

Weliswaar wordt door de slepende gang van zaken alles en ook de aankoop zeer bemoeilijkt. Bij aankoop moet eerst aan de Administrateur-Inspecteur een kostenraming voorgelegd worden. De leverancier (handelaar of ambachtsman) moet een factuur in 4-voud indienen, waaronder één op verzegeld papier, enz. Alles in de wettelijke gang van zaken, wondermooi geregeld, maar zeer onpractisch.

Onder de verschillende kleine verbeteringen die ik in de nabije toekomst wil invoeren is die van de inrichting van het gas. De gasfabriek levert hier over dag geen druk, ik zal dus een kleine gazometer moeten bouwen. Een andere kleine verbetering die ik wil invoeren is deze van lopend water in de werkplaatsen, bij middel van een vol te pompen reservoir. Aan grote verbeteringen, voornamelijk de vergroting van het lokaal, zodat ook in het laboratorium onderricht kan ingevoerd worden, valt voorlopig niet te denken. Het laboratorium werd enkel voor persoonlijk onderzoek ingericht, niet voor het onderwijs.

Kündig is hier reeds 3 weken. Baeyer is gisteren aangekomen en is vandaag reeds beginnen werken (Kündig en Baeyer waren de 2 assistenten die Kekulé meegebracht had).

Gisteren en eergisteren was Stas hier ook op bezoek. Ik had hem gevraagd naar hier te komen om hem kennis te laten nemen van de jammerlijke toestand en met de bedoeling dat hij aan zijn vrienden op het Ministerie mijn klaaglied zal overmaken. Wij willen deze heren de oren volschreeuwen. In dit opzicht heb ik een voortreffelijke steun aan Stas; zijn invloed op het Ministerie is zo groot als de uitgebreidheid van zijn relaties, beiden worden echter overtroffen door zijn vasthoudendheid... Verder vertelt Kekulé nog dat er bij zijn eerste les herrie geschopt werd, iets wat wel kon verwacht worden na de hevige perscampagne, maar merkwaardig genoeg - vooraleer de les ten einde was, zat iedereen (herrieschoppers inbegrepen) geboeid te luisteren.

Hij besluit met "herzlichem Gruss" ook aan de "Frau Gemahlin" en bij gelegenheid aan Bunsen en hij geeft zijn adres : rue des Champs 72.

Als ge nu wilt weten waar Kekulé verbleef, beste lezer, loop dan niet naar de Veldstraat 72, want dàar is het niet. Onze huisnummers werden sedertdien ettelijke malen gewijzigd. Tegenwoordig zijn wij al heel content als het eens gebeurt dat de straatnaam dezelfde gebleven is.

Wij mogen gerust zeggen dat de benoeming van Kekulé aan onze universiteit een fundamentele wijziging gebracht heeft in het chemieonderwijs. Zo'n anderhalve eeuw geleden gebeurde dit onderwijs aan de universiteiten uitsluitend theoretisch. De leergangen ex-cathedra werden niet aangevuld met practisch onderricht in het laboratorium. De eerste die daar verandering in bracht was Justus von Liebig die, toen hij

in 1825 Professor benoemd werd aan de Universiteit van Giessen, overging tot de oprichting van een laboratorium voor het practisch onderwijs. Deze innovatie verkreeg zeer vlug algemene bekendheid en oefende een grote aantrekkingskracht uit op de scheikundigen van heel de wereld.

Aangezien Kekulé in Giessen zijn vorming gekregen had, was het voor hem ondenkbaar dat het theoretisch onderwijs niet zou aangevuld worden met een practicum.

In een brief aan von Liebig, waarin hij hem bedankt voor de gedane aanbevelingen, schrijft hij dat het practisch onderwijs aan geen enkele Belgische Universiteit bestaat, maar dat de Regering (natuurlijk onder het impuls van Stas) de bedoeling heeft het geleidelijk in te voeren en dat hij de mooie opdracht ontvangen heeft het chemie-onderwijs in België om te vormen.

Kekulé laat er geen gras over groeien en zet zich onmiddellijk aan het werk. De oude lokalen worden beter aangepast, nieuwe toestellen en scheikundige producten worden aangekocht. In de loop der daaropvolgende jaren komt er, buiten een laboratorium voor toegepaste scheikunde, een voor industriële scheikunde, een voor pharmacie en een opzoekingslaboratorium. Nieuwe lokalen worden vrijgemaakt of verbouwd voor de installatie van deze diverse laboratoria en het moet gezegd worden dat niet alleen de Staat, maar ook de Stad een belangrijke bijdrage levert voor de uitvoering van al deze werken.

In een brief aan Liebig schrijft Stas dat Kekulé het hier wonderwel doet en dat de Minister van Binnenlandse Zaken opgetogen is. Op gevaar af een onaangenaam debat uit te lokken, zal hij in de Kamers een wetsvoorstel indienen ten einde belangrijke kredieten te bekomen voor de oprichting van nieuwe laboratoria. De laatste 25 jaar heeft de Regering minder gedaan voor het volledig onderwijs in de Scheikunde dan ze op dit ogenblik doet voor Kekulé alleen.

Hoe Kekulé zich voelt in Gent is op te maken uit de brieven die hij regelmatig schrijft aan zijn Duitse vrienden.

In den beginne voelt hij zich zeer eenzaam. Het is een sobere periode van hard werken. Boterhammen om 12 uur in het labo, middageten om halfvijf – het glanspunt van de dag – en naast zijn sigaren (echte Havana's) het enig levensgenot. Nog een kop sterke koffie en om 6 uur of halfzeven terug naar het huiselijk hol waar later op de avond nog verder gewerkt wordt.

Afswisseling komt er niet bij te pas. De zondag, na het eten, een plichtsgetrouwe gezondheidswandeling. Adieu theater, concerten, bals, bezoeken. Als ik het met een dergelijke levenswijze niet tot "geleerde" breng, schrijft hij, dan is het ook mijn schuld niet.

Passages zoals : “wanneer ik niet doodga van verveling”, “wanneer ik hier niet in slaap val, wat niet onmogelijk is”, “ik ben steeds druk aan het werk aangezien ik hier niets anders te doen heb”, wijzen er voldoende op dat Kekulé heimwee heeft naar Heidelberg.

Daar komt wel geleidelijk verandering in. Hij wordt opgenomen in de familiekring van Georges Drory, Consul van Hannover en Directeur van de Gasfabriek in de Kleine Huidevettershoek. Heel waarschijnlijk zal hij contact genomen hebben met Drory om ook gedurende de dag over gas te kunnen beschikken in het laboratorium.

Dit contact had alleszins verdragende gevolgen, want op 24 juni 1862 trouwt Kekulé met Stéphanie, de jongste dochter van Drory. Het jonge paar gaat wonen op de Dierentuinlaan 12.

Via zijn nieuwe familie (waaronder Hippolyte Metdepenningen die zijn aangetrouwde nonkel wordt en Adolphe Pauli, zijn zwager) komt hij in contact met invloedrijke Gentse en Brusselse liberale kringen, waardoor ook zijn contact met Rogier nog verbetert.

Mede door zijn nieuwe relaties, zijn professoraat, zijn wetenschappelijk werk, wordt hij een persoon van aanzien in ons land. Zo wordt hij o.m. geassocieerd lid van de “Académie Royale de Belgique”, Officier in de Leopoldsorde, Jurylid van de Belgische Regering op de wereldtentoonstelling van Parijs in 1867.

Wegens het nieuw ingevoerd praktisch onderwijs is het werk aan de universiteit zeer zwaar voor Kekulé en er blijft niet zo veel tijd over voor andere zaken.

In 1862 doet hij zijn beklag aan Stas :

“In het nieuw laboratorium heb ik 40 ingeschreven leerlingen, zodat ik ze heb moeten splitsen in 2 groepen. Dit neemt 2 namiddagen per week in beslag. Naast deze “tripoteurs” heb ik nog 7 Russen en 1 Griek die 3 namiddagen per week werken. Met uitzondering van een enkele, moet ik al mijn namiddagen doorbrengen in het laboratorium met mijn leerlingen. In mijn opzoekingslaboratorium heb ik 1 Duitse leerling en 3 Belgische die er iedere dag werken. Spijtig genoeg zijn de Belgen zonen van professoren: wat wil zeggen dat ze niets betalen. U zult zeggen: “Dat is mooi ! Ja, accoord, maar het is hard.”

Nog veel harder is de zware slag die hem treft op 1 mei 1863 : enkele dagen na de geboorte van zijn zoon Stephan en na nauwelijks 10 maanden getrouwd geweest te zijn, sterft zijn 20-jarige vrouw Stéphanie. Het vele werk die zijn leeropdracht en zijn diverse laboratoria meebrachten zijn een hulp geweest bij het overwinnen van een begrijpelijke periode van diepe neerslachtigheid.

Kekulé heeft in Gent een hele reeks assistenten gehad, waarvan velen

later een naam zouden maken op wereldvlak.

Zijn Gentse assistent is Théodore Swarts die, toen hij tot deze functie benoemd werd, nog geen 20 jaar oud was. Het is trouwens Swarts die Kekulé zal opvolgen als Professor aan onze Universiteit. Hij zelf zal opgevolgd worden door zijn zoon Frédéric die sommige van de oudere chimisten wel zullen gekend hebben. (Vermelden wij terloops en tussen haakjes dat Théodore Swarts de schoonvader werd van Leo Baekeland en dat beiden in hun studententijd lid waren van "t Zal Wel Gaan").

Het lot van de meeste assistenten is dat zij komen en gaan. Ter vervanging van Linnemann werd Carl Glaser in 1864 aangenomen als privaatsistent. Glaser heeft ons het een en ander verteld over deze periode : "Het laboratorium bevond zich op de 3e verdieping van de universiteitsgebouwen. Het privé-laboratorium lag naast het auditorium en bevatte 5 werktafels. Ik had mijn plaats naast deze van de Chef die gedurende het werk steeds luidop dacht en die, met dezen die in het privé-labo werkten, de problemen besprak die hun bezig hielden.

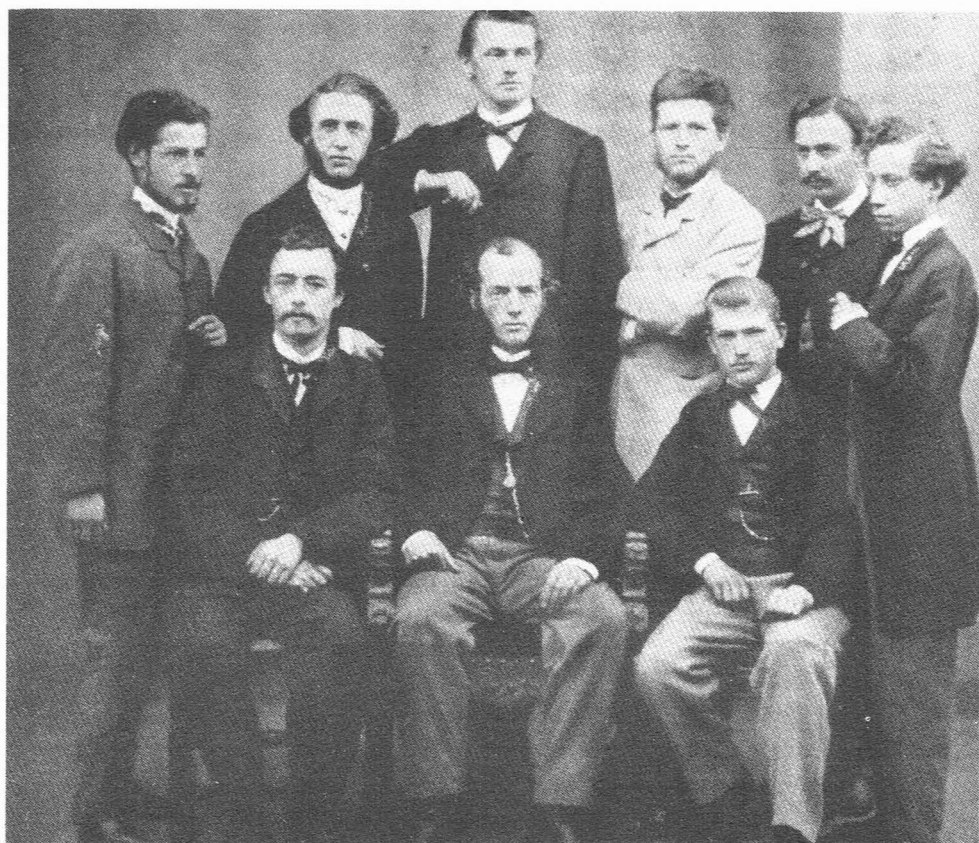
Kekulé was een zeer beminlijke persoonlijkheid. De toen 35-jarige man had een mooi, voornaam voorkomen. Hij had een studentikoze, levenslustige, dikwijls overmoedige natuur. Gedurende het werk kon hij op de boeiendste manier vertellen over zijn tijd te Giessen bij von Liebig en over Parijse en Engelse scheikundigen.

Op een verhoog in het labo stond een luchtbad voor reacties met toegesmolten buizen. Terwijl wij, met behulp van een voetbank of een stoel, probeerden de hoge thermometerzuil te bereiken om temperatuuraflezingen te kunnen doen, versmaadde de Chef dergelijke vervelende methode en wipte van op zijn plaats met een lenige sprong op het platform ter bevrijding van een overschot aan spierkracht...

Daarbij werkte de man iedere dag 7 à 8 uren, staande, in zijn labo, om dan 's avonds van 8 uur tot middernacht of 1 uur verder te werken aan het tweede deel van zijn leerboek."

Het is hier natuurlijk de plaats niet om dieper in te gaan op het wetenschappelijk werk van Kekulé, maar wij kunnen wel vertellen dat hij alhier baanbrekend werk verricht heeft op het gebied van de organische chemie. Er bestaat dan ook geen enkele scheikundige in heel de wereld voor wie de naam Kekulé geen begrip is.

Hij beschrijft en construeert voor het eerst ruimtelijke atoommodellen, waaronder het tetraëdrisch koolstofmodel. Het is in Gent dat hij in 1865 de puzzle oplost van de benzeenstructuur. Het kwam er op aan de structuur te bepalen van een verbinding bestaande uit 6 vierwaardige koolstofatomen en 6 éénwaardige waterstofatomen. Al de scheikundigen van heel de wereld hadden zich vruchteloos de hersens gepijnigd op deze schijnbaar onmogelijke opgave waarbij onze gekende eindejaarspuzzel pover fluitjesbier is. Daar waar de anderen steeds opnieuw probeerden

Kekulé in 1864 met enkele van zijn leerlingen en assistenten.
Staande van links naar rechts : Aug. Mayer, Wilhelm Körner, Esch, Semmel, Behrend en Ladenburg.
Zittend, van links naar rechts : Théodore Swarts, Kekulé en Carl Glaser.
Foto : Archief R.U.G.

een open-keten-formule te ontwikkelen, loste Kekulé op elegante manier deze schijnbare kwadratuur op door aan benzeen een ringstructuur toe te kennen. Zijn wiskundige begaafdheid en zijn kennis van de beschrijvende meetkunde die hem toeliet de zaken ruimtelijk te bezien, zullen daarbij wellicht een rol gespeeld hebben. Allemaal simpel genoeg nu, maar veel minder in 1865.

Het is met recht dat hij de grondlegger genoemd wordt van de aromatische chemie.

Het formaat van Kekulé, niet alleen als geleerde maar ook als leraar (2 zaken die men niet zo vaak tegenkomt in dezelfde persoon) maakten van Gent een attractiepool voor chemici van gans Europa.

Velen kwamen hier studeren om de eer te hebben zich leerling te kunnen noemen van Kekulé en allen ondergingen ze zijn invloed.

Tal van zijn leerlingen werden later eminente scheikundigen : Adolf von Baeyer werd Professor te Berlijn, Straatsburg en München, George Carey Foster werd Professor te Glasgow en te Londen; Carl Hermann Wichelhaus, Professor te Berlijn; Hans Hübner werd de opvolger van Wöhler te Göttingen; Eduard Linnemann, Professor te Praag; Wilhelm Körner, Professor te Milaan; Albert Ladenburg, Professor te Breslau; James Dewar, Professor te Londen; Carl Glaser, Heinrich Brunck en C. Leverkus werden leidende figuren in de Duitse chemische industrie. Verschillende van zijn oud-leerlingen ontvingen de Nobelprijs voor Scheikunde.

Het onvermijdelijke zou tenslotte gebeuren in 1867. Kekulé was hier al 9 jaar Professor en op zichzelf mag dit een klein wonder genoemd worden, want vele universiteiten keken met een jaloers oog naar Gent en zouden graag deze briljante, wereldberoemde geleerde aangeworven hebben. Aan de Universiteit van Bonn werd een nieuw "Chemisches Institut" gebouwd, een complex waar onze toenmalige universiteit verschillende malen in kon. En op de meest moderne manier ingericht, een "sumum" voor die tijd.

Wat kon Kekulé anders doen dan enthousiast aanvaardden wanneer hem het directeurschap van dit nieuw Instituut aangeboden wordt ? Een paradijs voor iedere scheikundige...!

Het nieuw "Chemisches Institut" werd in 1868 officieel in gebruik genomen en Kekulé zet aldaar zijn theoretisch en praktisch onderwijs verder.

Toch mag gezegd worden dat de vruchtbaarste jaren van zijn carrière te Gent gelegen hebben.

Daarmee werd een van de meest glorieuze periode van onze Universiteit afgesloten.

Het is niet onredelijk aan te nemen dat Kekulé meer dan eens met een tikje nostalgie aan Gent zal teruggedacht hebben, want, had Gent de invloed ondergaan van Kekulé, het omgekeerde was toch ook waar. Dat kunnen wij distilleren (om in het vak te blijven) uit zekere amusante details uit de brieven die hij regelmatig aan zijn Duitse vrienden schreef.

Het Duits equivalent voor het Engelse "Wait and see" is "Abwarten und Thee trinken", een expressie die Kekulé graag gebruikte. In een brief van 1867 aan Baeyer lezen wij : "Abwarten und Bier trinken. Denk maar eens, Gents bier ! Zo juist gebracht door Amelie, mijn huishoudster. Ik drink iedere avond Uitzet in plaats van thee, dat bekomt mij veel beter..."

Postzegel uitgegeven op 9 juli 1966.

Kekulé liet hier veel vrienden achter en tal van zijn oud-studenten zullen ongetwijfeld met nostalgie teruggedacht hebben aan de goede tijd toen hun joviale Professor hun optrommelde in “De Wapens van Zeeland” om er, onder het drinken van een glas, gezellig te discutereren.

Kekulé stierf te Bonn op 13 juli 1896.

Zijn standbeeld staat voor het “Chemisches Institut”.

Voor de financiering van dit gedenkteken werd een belangrijke bijdrage geleverd door de Duitse kleurstoffenindustrie die ten volle begrepen had wat ze aan hem verschuldigd was.

Souvenirs aan Kekulé treft men te Gent aan in het Museum voor de Geschiedenis der Wetenschappen in de Korte Meer.

Misschien eens een gelegenheid om een bezoek te brengen aan dit zeer boeiend museum dat anderen ons benijden, maar dat nog veel te weinig gekend is door de Gentenaars zelf.

Hugo Collumbien